

Tårup Strand afskar Hindsholm som en isoleret ø

Tårup Strand – eller Landsvejle – strakte sig i tidernes morgen som et lavvandet sund fra Odense Fjord til Storebælt.

Oftest lå vejen tør, men når det satte ind med blæst eller ligefrem storm fra nordvest blev Landsvejle overskyldet af stridende havstrømme, der pressede sig ind fra Odense Fjord for at vælte ud i Storebælt mod øst. Da var nogle få hundrede meter sandrevle nord for Kerteminde den eneste vejforbindelse mellem Hindsholm og resten af Fyn.

Til overflod var denne sandrevle gennemskåret af Bådsbækken, som snoede sig fra Broløkke Strand ud til Kerteminde Bugt, og i stormvejr svulmede den lille bæk op til en buldrende flod, der gjorde det umuligt at komme til og fra Hindsholm.

En beretning fra 1413 fortæller om en præst fra Mesinge Sogn, der druknede under en storm, da han forsøgte at sætte over den rivende strøm i renden.

Den besværlige samfærdsel udfordrede entreprenante mænd, men også udsigten til at vinde nyt land har haft sin tillokkelse.

Så tidligt som i 1660 lod den rige tolder Johan Madsen opføre en dæmning på det smalleste sted mellem Tårup og Over Kærby, og samtidig satte han en sluse i Bådsbækken ude ved bugten.

Allerede året efter forsøgte han at pløje den tørlagte fjordbund, men dæmningen brød sammen under en storm, og alt blev atter oversvømmet. Ifølge overleveringen havde lokale folk saboteret dæmningen, og tolderren havde ikke mod på at genopføre dæmningen ved »Toldergrøften«, som stedet sidenhen blev kaldt.

Næste forsøg blev gjort i 1726, men det kom aldrig videre end til snakken. En forhenværende fiskeriforpagter Peter Wedel fra Flensborg Amt anmodede i en skrivelse til Rentekammeret om tilladelse til på egne og nogle bor-

Tårup Inddæmmede Strand og Broløkke Strand

I 1812 blev Tårup Strand og Broløkke Strand med i alt 139 hektar inddæmmede af et interessentskab af godsejere, købstadsborgere fra Kerteminde og lokale bønder. Dermed blev Hindsholm permanent landfast med resten af Fyn.

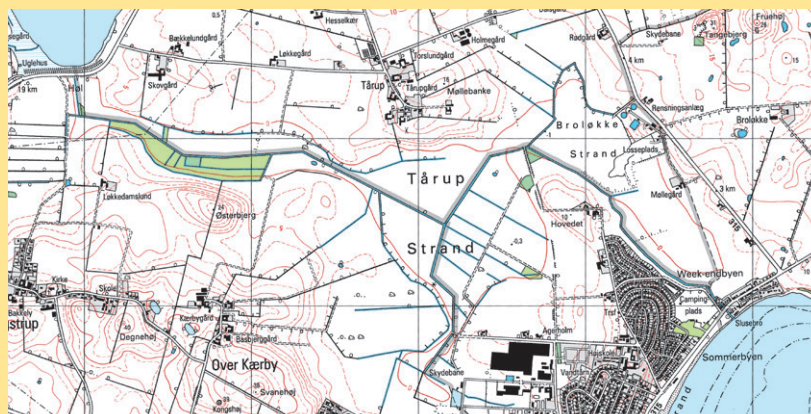
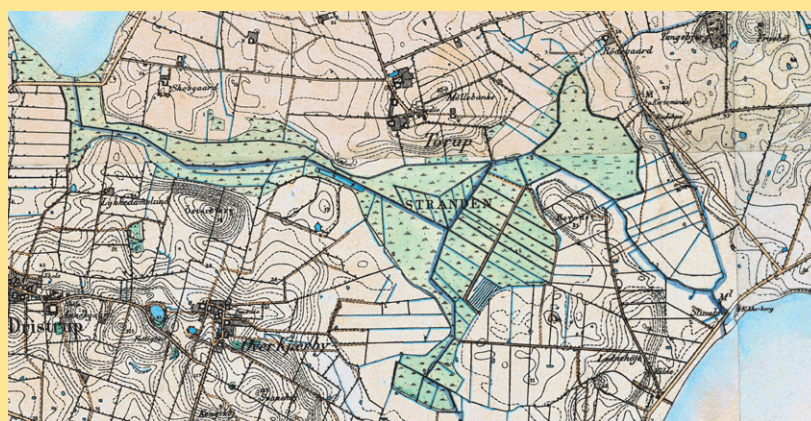
Pumpeanlægget blev moderniseret i 1951.

Flere forslag om naturgenopretning siden 1980'erne er blevet afvist. Anlæg af golfbane og et større rekreativt areal blokerer fra 2013 en naturgenopretning af hele området.

Kortene er fra 1780, 1885 og 1996.

Kerteminde Kommune.

Koordinater: 6148447, 604048.

Kunstneren Johannes Larsen (1867-1961) malede nogle af sine kendteste værker på Tårup Strand. »Lærketrækket« fra 1915 viser en fugleflok, der en tidlig forårsdag letter fra de oversvømmede marker. Maleriet blev købt og overrakt som gave til statsminister C. Th. Zahle af politiske venner, efter at Zahle i 1915 havde fået den nye grundlov vedtaget. Loven gav kvinder og tyende stemmeret for første gang i Danmark. I dag findes maleriet på Johannes Larsen Museet i Kerteminde, der venligst har stillet fotografiet til rådighed.

geres vegne at inddæmme og tørlægge Landsveje. Wedel ville forvandle det smalle sund til enge og kornmarker.

Ansøgningen turnerede mellem Rentekammeret og stiftsamtmændene i Odense, der sendte den videre til Magistraten i Kerteminde. Man mente dog samstemmende, at projektet rummede risiko for utilsigtede oversvømmelser, at det ville blive kostbart og svært at vedligeholde, og at fjordbunden ville være af ringe dyrkningskvalitet. Også kongen blev indblandet, men Frederik IV's største bekymring var, hvem der skulle eje det nye land, og hvilken avance der kunne tænkes at fremkomme.

Stiftsamtmændene lod imidlertid en digeingeniør se nærmere på ansøgningen, og fra hans forslag til en løsning findes der et kort på Landsarkivet i Odense. Det viser, at der var planlagt to dæmninger mod Odense Fjord, en nordvest for den nuværende Skovgård, og en anden på det smalle sted nord for Løkkedamslund. Også den gamle »Toldergrøft« længere inde mod øst er afmærket. Derimod var der tilsyneladende ingen planer om at opføre en sluse eller pumpemølle ved udløbet i Kerteminde Bugt.

Arealet blev opmålt til ca. 330 tdr. land (182 hektar), og denne landvin-

ding ville kunne gennemføres af nogle hundrede soldater på en sommer, mente digeingeniøren. Der skulle bruges 261 mænd i 120 arbejdsdage, og den samlede udgift til lønninger og redskaber ville løbe op i knap 2400 rigsdaler (2,9 mio. kr. i 2012-værdi).

Spørgsmålet om ejendomsretten blev dog aldrig afklaret, og projektet løb ud i sandet. Magistraten i Kerteminde undlod at tage stilling til ingeniørprojektet, og Peter Wedel hørte man ikke mere til.

Inddæmningen

Landboreformerne rullede henover landet i slutningen af Oplysningstiden, og nåede også landsbyerne langs Tårup Strand med udskiftning af gårdene i årene 1796-97. Fællesskabets snærende bånd blev løst op, og initiativrige bønder fik nu chancen for at forme deres egen tilværelse.

Selvejebønderne i Drigstrup Sogn indgik i 1812 en alliance med hovedgårdene Hverringe, Lundsgård og Broløkke samt købstaden Kerteminde om at få sat skik på Tårup Strand. Der blev anlagt en 2,5 meter høj og godt 200 meter lang dæmning i vest mod Odense Fjord. Denne dæmning ligger der den dag i dag.

Selve afvandingen blev etableret i øst gennem Møllemedegrøften, der fungerede som hovedafvandingskanal til Kerteminde Bugt. En vandmølle sørgede for udpumpningen gennem en sluse ved udløbet. Slusen var indbygget i en lukket trækasse, der førtes nogle meter ud i bugten for at hindre tilstopning af udløbet med sand, grus og tang.

Arbejdet blev langt billigere end ingeniørprojektet fra 1720'erne, sandsynligvis fordi bønderne udførte en stor del selv. Prisen var 5663 rigsdaler (327.000 kr. i 2012-værdi). Til gengæld viste det sig ikke at være langtidsholdbart.

I de første årtier anvendtes Tårup Inddæmmede Strand især til græsning og høslæt, og på Broløkkens del blev der i 1840 høstet hø i mængder, der modsvarede mere end 200 høstakke. Især på Broløkke Strand var der et tykt lag dynd med en mængde muslingskaller, der gjorde jorden ekstra frugtbar.

Sætninger i dyndjorden og mangelfuld vedligeholdelse af afvandingskanalerne gjorde imidlertid jorden vandlidende igen efter nogle årtier. Engbunden blev sur, og det resulterede i en ringere høst. Allerede i 1868 gjorde ejeren af Broløkke et forsøg på at forbedre afvandingen, men uden held.

Generalstabens kort fra 1885 afslører, at hele det inddæmmede område var udlagt som eng, dvs. fugtig jord eller direkte vandlidende. Kortet viser også, at ude ved Kerteminde Bugt var der placeret en mølle, som ikke stod samme sted som den oprindelige. Den må altså være blevet flyttet i løbet af 1800-tallet.

Dette landskab med den blanke flade og Møllebanke i baggrunden inde ved Tårup udgjorde et motiv, som Kerteminde-maleren Johannes Larsen (1867-1961) holdt af og anvendte til adskillige skitser, tegninger og malerier. Da han udførte maleriet »Lærketrækket« i 1915, var området endnu i reglen oversvømmet til langt hen på foråret. Først med oprettelsen af Tårup Strand Pumpelaug i 1924 blev området fuldstændig tørlagt.

Denne pumpemølle ved Møllemadegrøften fungerede i årtier som eneste kraftkilde til tørholdelse af den inddæmmede strand. Hvornår den præcis er opført på dette sted, vides ikke, men den blev dømt ineffektiv og nedtaget i 1924-26. Foto: Udlånt af Kerteminde Byhistoriske Arkiv.

Hedeselskabet rykker ind

Selvom der gennem flere år havde været stigende utilfredshed med afvandingen, kunne der ikke skabes samling omkring et projekt, fordi det næppe ville blive økonomisk rentabelt.

Først da Rigsdagen i 1917 vedtog et tillæg til vandløbsloven om projekteringslån med økonomisk statsgaranti til afvandingsprojekter, kom der gang i sagen.

I 1921 gik inspektør G. Friis fra Lundsgaard, direktør H. Schriver fra Kerteminde, sognefoged Svend Andersen, Drigstrup, gårdejer Rasmus Hansen, Tårup, og gårdejer Morten Bech, Over Kærby, sammen i en midlertidig anlægsbestyrelse, som anmodede Hedeselskabet om hjælp. Det fik man.

Projektet blev gennemført i årene 1924-26 og omfattede en uddybning af hovedafvandingskanalens 4,7 kilometer samt de to tilløb på henholdsvis 1175 meter og 625 meter. Dæmningen mod Odense Fjord blev forhøjet, så den kunne modstå en vandstand på 1,8 meter over daglig vande.

Den ineffektive gamle slusemølle blev nedtaget, og til at udpumpe vandet fra et areal på nu 368 hektar, som inkluderede Tårup Inddæmmede Strand med opland, blev der rejst en

moderne vindmotor på et 20 meter højt stålstativ. Den var af det danskproducerede mærke »Agricco Motor« og med en vingediameter på 12,5 meter. Vandsneglen, der blev trukket, havde en længde på 6,45 meter, målte 1,6 meter i diameter og kunne løfte vandet 2,2 meter. Dens kapacitet var på 300 liter vand i sekundet. Møllen ses på billedet med teltlejren nederst på denne side.

Vindmotoren ved Tårup Strand fungerede fra midt i 1920'erne og frem til 1951, kun suppleret af en råoliemotor i vindstille perioder. I forgrunden ses en teltlejr, som blev benyttet af sommerens badegæster. Foto: Einar Storgaard 1941.

Som supplement til vindmotoren i vindstille perioder blev der installeret en 25 hk »Tuxham« råoliemotor, som kunne tilkøbes vandsneglen eller til en »Agricco«-centrifugalpumpe med en kapacitet på hele 400 liter i sekundet.

Den samlede anlægsudgift blev opgjort i 1927 til 81.213 kr. (2,8 mio. kr. i 2012-værdi). Udgiften blev fordelt mellem de 49 interessenter, der havde jord i det 368 hektar store afvandings- og oplandsområde. De største parthavere var Kerteminde Kommune (7451 parter), Hverringe (4663), kammerherre R. Juel (3695) og Lundsgård (3226). I alt var området opdelt i 38.878 parter.

Allerede i 1929 måtte pumpelaget bestille den fynske vindmotorfabrik »Lykkegaard« til at reparere vindmotoren. Regningen løb op i 2475 kr. (84.600 kr. i 2012-værdi).

Samme år overdrog man oprensningsarbejdet af kanalerne til entreprenør Christen Nielsen i Nordskov for 1600 kr. (54.700 kr. i 2012-værdi). Nielsen var en af tidens aktive fortalere for landvindingssagen, og han ydede senere en ihærdig indsats for inddæmningen af det 386 hektar store Lillestrand-område på Hindsholm, men forgæves.

Så idyllisk tog landevejen sig ud langs dæmningen mod Odense Fjord i 1941. Der er grus på kørebanen, mørkegrønne seljerøn som vejtræer og hvidkalkede vejsten. Det sorthvide billede er taget fra nord. Farvebilledet, der er fra 2005, viser, at grusvejen nu er lagt op som en cykel- og gangsti på toppen af dæmningen, mens bilerne suser afsted på asfaltbanen. Dette billede er taget fra syd. Luftbilledet er fra juli 2013 og viser den korte dæmning i dens fulde udstrækning mod fjorden. Fotos: Einar Storgaard (s/h), forfatteren (farve), Viggo Lind, 21. juli 2013 (luftfoto).

burde »træffes foranstaltninger således, at der gøres alt, hvad gøres kan for at holde vandet nede«.

Åbenbart lykkedes det at opnå tålelige tilstande i de næste par år, men i begyndelsen af marts 1948 rejste bestyrelsen selv spørgsmålet, om man turde fortsætte med vindmotor, råoliemotor og vandsnegl, da »altsammen efterhånden er brøstfældigt«.

Man vedtog at rette henvendelse til Hedeselskabet for at få oplysning om mulighederne for statstilskud, udgifterne til eldrift i forhold til dieselmotor og risikoen ved at fortsætte med det nedslidte pumpemateriel.

Allerede først i april ankom afdelingsleder Frode Ebert for at bese forholdene. Han inviterede bestyrelsen med til Dræby Fed vest for Munkebo, hvor Hedeselskabet netop havde installeret et moderne pumpeanlæg. Også på årets generalforsamling deltog Frode Ebert, hvor han besvarede tekniske spørgsmål.

Senere samme år blev der stemt om overgang til elektrisk drift – ja eller nej på en ekstraordinær generalforsamling. Resultatet blev, at 49 stemte ja, 39 stemte nej og to stemmesedler var blanke. Derefter gik arbejdet i gang.

Da nyanlægget stod færdig i 1952, var der afholdt udgifter for 145.807 kr. (2,25 mio. kr. i 2012-værdi). Samme år modtog pumpelaget 89.300 kr. fra Landbrugsministeriet som et »a

Vandet skal ud

25 år senere bistod Hedeselskabet atter Tårup Strands Pumpelag med et projekt til modernisering af afvandingen.

Det nuværende pumpehus blev opført i 1951, og man installerede elmotorer til fuldstændig erstatning for vindmotoren. Københavnerfirmaet Myhrwold & Rasmussen, der var Hedeselskabets foretrukne leverandør, blev antaget til at levere anlægget. To motorer blev opstillet, en stor med kapacitet på 700 liter i sekundet og en mindre med 300 liter i sekundet til sommersæsonen for at spare elektricitet, når pumpebehovet ikke var det store.

Det var krigens hårde realiteter, der gjorde det nødvendigt med en omstil-

ling til eldrift, omend den først blev gennemført seks år efter besættelsestidens ophør.

Den tyske besættelse havde skabt mangel på importeret brændstof, og da pumpelaget i 1942 fik afslag fra Fordelingskontoret på sin ansøgning om petroleum til råoliemotoren, lød spørgsmålet på årets generalforsamling: Skal vi overgå til elektrisk drift?

Året efter var frustrationen så stor, at »en del parthavere« begærede en ekstraordinær generalforsamling med et eneste punkt på dagsordenen: »Vandet ud af Tårup Strand hurtigst muligt«.

Problemet var dog løst, da parthaverne mødtes på generalforsamlingen, men bestyrelsen lyttede til kritikken og tog til efterretning, at der

konto«-beløb. Formentlig har staten ydet støtte efter grundforbedringsloven til at dække størstedelen af udgifterne, men dette vides ikke med sikkerhed. Normalt blev der maksimalt ydet tilskud på 50 procent af projektpriisen som statsstøtte. Lodsejernes egen halvdel kunne dog finansieres med et billigt, statsgaranteret lån.

Vandmængderne stiger

De nye og mere effektive eldrevne pumper gjorde det muligt at pløje engene op og begynde at dyrke korn, men kultiveringen satte også fart på nedbrydningen af det tynde tørvelag, så området begyndte at sætte sig.

Op gennem 1960'erne modtog afvandingsanlægget stadig større mængder spildevand og kloakvand fra industriarealer og bymæssige bebyggelser i Drigstrup, Over Kærby og Tårup. I maj 1963 skrev pumpelaget til Kerteminde Byråd og besværede sig over tilslamning af kanalerne med bl.a. »aske og frøaffald m.v. fra Kerteminde

kommunes losseplads«. Man ville finde det rimeligt, om kommunen afholdt 19 pct. af udgifterne til kanalens vedligeholdelse, mens Mesinge Sogneråd burde påtage sig seks pct.

Kerteminde Kommune havde fundet det hensigtsmæssigt at anlægge byens åbne losseplads på arealer i den inddæmmede del af Broløkke Strand. Fra lossepladsen til hovedafvandingskanalen var der kun få hundrede meter. I en årrække er der foretaget en ganske markant opfyldning ud i den gamle inddæmning, men den er afsluttet og afdækket i 2012, hvorefter fyldpladsen skal udlægges som naturområde. Her har man placeret »Kerteminde Genbrugsplads«, der fortsat skal fungere.

I 1967 igangsattes der en større oprensning af hovedafvandingskanalen samt nødvendige sikringsarbejder på en større strækning. Arbejdet kostede 60.000 kr. (516.000 kr. i 2012-værdi).

I 1969 diskuteres igen de stigende vandmængder, som vil blive resultatet af Kerteminde Kommunes kloakeringsplan for udstykningen af

Møllegården og Damgården. Øgede regnvandsmængder fra de nye bebyggelser og industrikvarteret tillægges ansvaret for oversvømmelser af Tårup Inddæmmede Strand, og problemet drøftes med kommunen i 1972. Man når til enighed om, at kommunens andel af udgifterne til hovedkanalens oprensning og vedligeholdelse fremover også skal omfatte 25 pct. af elforbruget. Sådan er fordelingen stadig i dag.

Protest mod miljøvenlig drift

De voksende overskudsbjergede af korn, smør og mælkepulver i EF såvel som herhjemme satte i 1980'erne fokus på landbrugets produktionsforhold. Debatten skabte den politiske baggrund for den omfattende marginaljordsredegørelse, som Miljøministeriet fremlagde i 1987.

I redegørelsen foreslog man en ændret anvendelse af landbrugets dårligste jordtyper, der burde omdannes til naturarealer og lignende. Man

Hovedafvandingskanalen snor sig ned gennem det intensivt dyrkede agerland fra vest mod øst. Kanalen ses med træer langs bredderne til venstre for den plantede skov. Mod horisonten anes Kerteminde By og helt ud i bugten ligger Romsø. Foto: Viggo Lind, 21. juli 2013.

fremlagde samtidigt Miljøministeriets vurdering af de »tekniske, økonomiske, miljømæssige og juridiske aspekter« ved at retablere tørlagte søer og fjorde i Danmark. Tårup Inddæmmede Strand var blandt de 36 prioriterede forslag til naturgenopretning, som ministeriet havde vurderet.

Det fremgår af redegørelsen, at hovedafvandingskanalen var stærkt forurenset med organisk stof, formentlig fra urensset spildevand (grad III efter saprobiesystemet, hvor grad IV er værst). Vurderingen af forholdene efter en eventuel reetablering var heller ikke optimistisk: »En fjernelse af diget vil næppe skabe tilstrækkelig stor vandudskiftning til at forhindre en langsom eutrofiering og tilgroning af området«.

Videre lød den biologiske vurdering, at der ville blive tale om et stærkt »eutrofieret« (= overgødsket) slutresultat, da det genskabte vandområde til alle sider ville være omgivet af intensivt dyrkede landbrugsarealer. For at opnå en rimelig vandkvalitet ville det være påkrævet at afskære spildevandet fra byerne, stoppe enkeltledningerne af kloakvand samt etablere en dyrknings- og gødskningsfri beskyttelseszone hele vejen rundt om vandområdet. Endelig burde det sikres, at der ikke ville ske udsivning fra lossepladsen.

Pumpehuset fra 1951 står stadig trofast og pumper drænvand ud i Kerteminde Bugt fra Mølledegrøften nord for byen.

Og hvad ville man så få ud af det? »Området vil kunne få en vis rekreativ betydning for lokalbefolkningen«, lød vurderingen.

Men lokalbefolkningen var ikke interesseret. Overhovedet ikke. Ihvertfald ikke den del af befolkningen som ejede landbrugsjorden i det inddæmmede område.

På et bestyrelsesmøde i november 1989 skulle Tårup Strand Pumpelag tage stilling til Kerteminde Kommunes udpegning af Tårup Inddæmmede Strand og Scheelenborg Enge som to miljøfølsomme områder, hvor der kunne udbetales et særligt EF-tilskud til landmænd, der ville overgå til en mere miljøvenlig drift.

Man fandt det foreliggende materiale om ordningen for »useriøst« og vedtog at skrive ganske kortfattet til kommunen og amtet:

»Pumpelagenes bestyrelser protesterer mod, at de to områder er udpeget uden underretning og forhandling. Det henstilles, at kommunens indstilling tilbagekaldes.«

Total afvisning

Omkring 1992 skabte museumsdirektør Erland Porsmose fra Østfyns Museer en vis furor, da han på opfordring fra Kertemindes borgmester fremlagde en række visioner for øget

turisme omkring Kerteminde. Blandt dem var en gendannelse af Tårup Strand som saltvandsfjord med fri passage for lystsejlere mellem Kerteminde Bugt og Odense Fjord.

Fri fantasi og tankespind, men det skabte en vældig debat, som hentede yderligere næring i 1998, da Danmarks Naturfredningsforenings lokale afdeling fremlagde en stribe forslag til fremtidige anvendelser af det inddæmmede areal. Foreningen havde udformet fem forslag, der strakte sig fra Porsmoses radikale landskabsforandring med en genskabt fjord, hvor broer i vest og øst skulle sikre forbindelsen til Hindsholm, til en beskeden genskabelse af det typiske Johannes Larsen-landskab med køer på græs og høslæt.

Naturfredningsfolkernes vision var til gengæld ikke bare tankespind. Regeringen havde vedtaget Vandmiljøplan II, og det betød, at der skulle findes mindst 1600 hektar fynsk landbrugsjord, der kunne omdannes til våde enge. Omkring 10 mio. kroner ville være til rådighed som kompensation til de berørte jordejere.

Men det kunne de grønne kræfter godt glemme. Den største lodsejer i det inddæmmede område, gårdejer Hans Andersen, Hyrdegården, gik ud i Fyens Stiftstidende i september 1998 med en total afvisning: »Vi kan ikke leve af miljø, og vi skal ikke håne vores forfædre, der har slidt og slæbt for at få området inddæmmede og gjort velegnet til landbrug. Mit bedste råd er, at forslagsstillerne hurtigst muligt glemmer ideen. Det bliver over mit lig, hvis nogen vil gennemføre forslaget.«

Danmarks Naturfredningsforening opgav dog ikke tanken om en genskabelse af fordums naturværdier i den inddæmmede fjord. I foreningens store masterplan fra 2004 »Fremtidens Natur i Danmark« hedder det om Tårup Inddæmmede Strand:

»Den kan genoprettes ved en hævnning af vandstanden, hvilket desuden vil give fugtige enge med periodevis oversvømmelser. Broløkke Strand, som var en vig ved Tårup Strand, skal holdes uden for projektet, da den er blevet brugt som flydplads.

Perspektiver: Der kan laves en stor ferskvandssø med tilgrænsende ferske enge

og rørskov. Teknisk set kan det gøres ret enkelt, nemlig ved at stemme vandet op. De enge, der er tilbage ved Broløkke Strand, kan holdes uden for søprojektet og afgræsses på ny. Genindføres afgræsning her relativt hurtigt, kan man muligvis redde Fyns største bestand af orkideen kødfarvet gøgeurt, som nu er truet på grund af tilgroning.»

LEGO-arving vil spille golf

Drømmen om at genskabe fjorden fik imidlertid sit grundskud i 2010, da Kerteminde Kommune sagde ja til en golfbane »The Great Northern« og et større rekreativt område, det såkaldte »Sybergland«, mellem Kerteminde by og Toldergrøften. Tilsammen vil de to anlæg lægge beslag på omkring 90 hektar i det inddæmmede område.

»The Great Northern« er et ambitiøst projekt for en 18-huls golfbane med 9-huls øveområde og driving range. Derudover anlægges et klubhus med omklædning og restaurant, adgangstier og veje i det 102 hektar store område, der også omfatter arealer uden for den gamle inddæmning. Firmaet, der står for golfbaneprojektet, hedder GBK ApS, men den økonomiske bagmand er den lokale ejer af stutteri »Ask« på Scheelenborg Gods, Thomas Kirk Kristiansen.

Det er ambitionen at skabe Nordens fineste golfbane, og Kirk Kristiansen er indstillet på at investere et flercifret millionbeløb. Alene jordprisen for de godt 60 hektar, som banen har erhvervet fra kommunen, vurderes at have kostet 10-12 mio. kr., mens søer (13 hektar vandflader) og vandløb på golfanlægget har kostet ca. otte mio. kr. i anlægsudgifter. Som en af arvingerne til LEGO-koncernen forventes det ikke, at Kirk Kristiansen har problemer med at skaffe finansieringen.

Sybergland bliver et kommunalt ejet, rekreativt anlæg på 70 hektar i det inddæmmede område. Det er navngivet efter maleren Fritz Syberg (1862-1939), der sammen med Kerteminde-maleren Johannes Larsen udgjorde kernen i »Fynboerne«. Syberg videreførte den fynske stemning fra H.A. Brendekilde og L.A. Ring, og

Golfbanen The Great Northern og Sybergland udvikles som et væsentligt rekreativt tilbud til Kerteminde-borgerne. Tilsammen dækker de to anlæg ca. 170 hektar, hvoraf de 40 hektar vil være vandflader. Foto: Viggo Lind, 21. juli 2013.

grundlaget var naturstudier og det maleriske: de landlige fynske omgivelser og hans familie. Han hentede megen inspiration og flere motiver fra den inddæmmede strand.

Formålet med projektet, som kommunen også finansierer med bl.a. fem mio. kr. til den 27 hektar store sø, som hænger sammen med golfbanens søer, er udtrykt således i den kommunale konceptbeskrivelse:

»Sybergland skal gennem en balance mellem begreberne: bevaring, udvikling og nyttiggørelse skabe et unikt bynært naturområde med grønne rammer for bevægelse og rekreation. Hele området skal have en betydningsfuld rolle som stedet, der anvendes til oplevelse af naturen, fuglelivet, landskabet og kulturhistorien.«

Miljømæssigt bliver det ikke noget høj kvalitetsområde, da hele området er domineret af miljøbelastende udslip fra intensivt landbrug. Det antages, at de stillestående vandområder som f.eks. »Sybergsø« kun vil opnå miljømålsætningen for karpefiskevand. Denne miljømålsætning, B3, blev tidligere tildelt vandløb med lave strømhaastigheder eller med stillestående vand. Sammensætningen af ferskvandsfiskearter i B3-vandløb omfatter arter som skalle, brasen, ål, mv.

Områderne omkring Sybergsø vil blive udlagt som 43 hektar engarealer med tilhørende naturpleje.

Det store projektområde er beliggende nordvest for Kerteminde og er afgrænset af Over Kærbyvej mod vest, Damgårds Allé mod syd, og Gedskovvej mod øst.

Trods omfattende borgerinddragelse i hele forløbet er de to projekter blevet ramt i tolvte time af en naboklage. Den blev indgivet i sommeren 2013 og går på tilladelsen til vandindvinding fra golfbanesøerne, forflytningen af et vandløb og selve § 3-dispensationen til at ændre vandløbet. På grund af klagerne er alle maskiner sat i stå, mens man afventer dommen fra Natur- og Miljøklagenævnet.

Foreløbig har The Great Northern udsat indvielsen med et år til 2016.

KILDER

Forfatterens besøg på lokaliteten, 15. maj 2005.

Lundsgaard, Rikke (red.): Fremtidens Natur i Danmark. Danmarks Naturfredningsforening i samarbejde med Rhodos, 2004.

Skotte Møller, H.U. (red.): Retablering af tørlagte søer og fjorde i Danmark. Miljøministeriets projektundersøgelser 1986. Samlerapport nr. VII – Appendix. Skov- og Naturstyrelsen 1987.

Stenak, Morten: Tårup Inddæmmede Strand. Manuskript til foredrag. Årstal ukendt.

Thilsing-Hansen, V.: »Tårup Strand« Pumpelag. Håndskrevet manuskript. 17 sider. Afsluttet 31. marts 1990. Kopi findes i Viby Sogns Lokalhistoriske Arkiv.

Fuglelivet i dag

Med tilladelse fra Dansk Ornitologisk Forening bringes her et uddrag af DOF-basen, der rummer et meget stort antal fugleobservationer fra alle betydningsfulde fuglelokaliteter i landet. Ønskes der en detaljeret og aktuel status for fuglelivet på Tårup Inddæmmede Strand, så brug dette link: www.dofbasen.dk.

Herunder ses en oversigt over de 59 fuglearter, som er registreret fra **Tårup Inddæmmede Strand**, pr. 30. december 2012. I parentes ses antallet af observationer og individer i alt.

Skarv	(2/4)	Musvåge	(3/4)	Hættemåge	(6/533)	Gransanger	(1/1)
Fiskehejre	(1/1)	Fjeldvåge	(1/1)	Stormmåge	(6/296)	Løvsanger	(1/1)
Knopsvane	(5/56)	Kongeørn	(2/2)	Sølvmåge	(3/56)	Blåmejse	(2/5)
Sangsvane	(23/3117)	Tårnfalk	(6/10)	Svartbag	(1/1)	Musvit	(3/4)
Sædgås	(2/5)	Vandrefalk	(1/1)	Ringdue	(2/18)	Husskade	(5/32)
Kortnæbbet Gås	(1/2)	Agerhøne	(3/26)	Isfugl	(1/1)	Allike	(3/115)
Blisgås	(3/4)	Engsnarre	(1/1)	Sanglærke	(5/79)	Råge	(5/229)
Grågås	(9/2066)	Blishøne	(1/1)	Bysvale	(1/180)	Gråkrage	(4/19)
Canadagås	(2/7)	Hjejle	(2/255)	Engpiber	(1/1)	Ravn	(1/1)
Bramgås	(3/29)	Vibe	(9/324)	Hvid Vipstjert	(1/29)	Stær	(2/132)
Gravand	(1/5)	Almindelig Ryle	(1/34)	Gærdesmutte	(1/1)	Skovspurv	(1/35)
Gråand	(1/1)	Dobbeltbekkasin	(2/31)	Jernspurv	(1/1)	Bogfinke	(2/6)
Rørhøg	(2/2)	Storspove	(1/3)	Solsort	(3/7)	Grønirisk	(2/16)
Blå Kærhøg	(4/4)	Rødben	(3/8)	Sjagger	(2/139)	Gulspurv	(4/16)
Spurvehøg	(3/3)	Svaleklire	(1/1)	Vindrossel	(1/4)		

Plantelivet på Tårup Inddæmmede Strandareal

TBU 30/84: Tårup, Tårup Strand og Brøløkkestrand

Tårup Strand (= Tårup Inddæmmede Strand) er en inddæmmede fladbundet vig af Odense Fjord. Det meste af området er opdyrket, men langs midterkanalen findes endnu permanente græs-

ningsenge, som muligvis lokalt kan være af botanisk interesse (på strandene i Tårup Strand er tidligere fundet så interessante arter som bredbægret ensian (meget sjælden på Øerne), engensian og strandsiv, men det er næppe sandsynligt, at disse arter stadig findes her).

Skoven langs sydsiden af midterkanalen er ca. 1 km lang og 100-200 m bred. Af vedplanter indgår ask, ahorn, birk, sølv- og grå poppel og andre poppelarter, spidsløn, eg, ask, sitkagran, elm, alm. hylde, stikkelsbær, rødde, fuglekirsebær, ribs, mirabel, seljerøn og femhannet pil; den

relativt ensformige bundflora udgøres af arter som hulsvøb, febernellikerod, hindbær, skov- og liden burre, stor nælde, haremad, burresnerre, alm. og smalbladet mangeløv og mosebunke.

Kilder: se Gravesen 1979.